

A képernyő előtt

Egy játék, meg két film

Az alkotógárda, illetve a velük szembeni elvárás felfokozott figyelemmel ültetett a képernyő elé szerdán este, hogy megnézzem az *Epizód* című hetvenöt perces tévéjátékot. Még bennem zsongtak az előbbi külpolitikai fórum információi, még kicsit gondolatban a nagyvilágban jártam, a világpolitika néhány neurálgikus pontjának újdonságai munkáltak bennem, amikor megkezdődött a játék, s be kell valanom, újra meg újra visszakalandoztam gondolatban az előző másfél órához, a fórum kérdéseire, válaszaihoz, sejtetéseire. Pedig ez igazán *illetlenség volt* az *Epizód* alkotóival szemben. De mit tehettem, ha a négy szereplős játék nem tudott megfogni, nem tudta érdeklődesemet, gondolataimat lekötötni. A játék főhőseivel már nem találkozhattunk, mert halott volt. Róla, körülötte folyt a szó, miatta történt minden, mégis igen keveset tudunk meg arról, ki is volt, mi is volt végeredményben, hogy hiánya ennyire felborítja a vidéki színpadon sikerélményt vadászó művész és az őt kísérő férj életét. Sok-sok közhangzót, sok-sok ismerős szituációt felvillant, megtudtuk, hogy a művész építész férje új várost tervezett, de nem mert tervezhetnéke volt, hanem az elhunyt sarkallására, s hogy meghalt, hát van-e még értelme a munkájának. Láttunk *vig szalmaövegyet*, aki nyugodtan élvezte börtönben ülő férje sikasztásának gyümölcseit, s olyan lakásban él, mint az jó néhány, a mai becsutott vidéki társadalmat ábrázoló regényből és egyéb műfajból már túltúl ismerős; láttunk a vidéki kiránduláson összekoccanó házaspárt, meg ott volt az elengedhetetlen bölcsességű rezonőr, s közben a négy szereplő annyi unalmas, közhangzót kopott dologról beszélt, hogy gondolataim újra, meg újra visszatértek a fórumhoz, a játék nem volt képes egy más szférába átemelni. Lehet, hogy bennem is volt hiba. De biztos, hogy nemcsak én bennem.

★

Változatlanul nagy szerepet tölt be a tévéműsorban a mozifilmek sugárzása. Tagadhatatlan, hogy erre igen nagy a közönségigény, és sok esetben a bemutatások művészeti-köznevelődési feladatot is betöltenek. Az elmúlt héten két öregecske amerikai filmet is láthattunk. Az egyik huszonhárom, a másik huszonegy éves. A korábbi, a *Marty* című kisebb filmtörténeti érdekességgel is jeleskedik, legalábbis magyarországi tekintetben: hosszú-hosszú idő után ez volt az első amerikai film, amit az ötvenes évek második felében nálunk bemutatottak. Ami pedig eredendő érdekessége, hogy az amerikai szupersztárokkal gyártott produkciók között egyike volt azoknak az *úttörő alkotásoknak*, amelyek a csillogás helyett az egyszerű emberek életébe, kisebb-nagyobb gondjaiba enged bepillantást, az ő környezetüket, mint az amerikai társadalom nem lebecsülendő részét vetíti elé. E film központi hőse, Marty hentessegéd, barátai többségben becsületes, szerény keretek között, s igen szerény igényekkel élő, napjait monoton módon morzsolgató emberek. Olyan ez a környezet, amely önmaga tagjainak életét is mérgezi, s ahonnan akár egy csendes, viharos, érzelmektől mentes házasságba evezni, kitörést jelenthet. E film ezelőtt huszonhárom évvel nagydíjat nyert Cannesban, emlékeztetem szerint magyarországi bemutatója is igen sikeres volt. Jó, hogy most százazrek, vagy milliók kincse lehetett.

Búcsi a fegyverektől, Hemingway 1929-ben írt regényének 1957-ben, tehát még az író életében készített amerikai filmváltozata a másik most látott régi amerikai alkotás. Az első világháború olasz frontján játszódó történet azt mutatja meg, miként teszi tönkre az emberi érzelmeket, kapcsolatokat is a háború, meg természetesen az egész emberi életet, miként lázad az önkéntes amerikai katona a csendőrdírlél megnyomorúságára tett háborús élet ellen. Egyéni tragédiája, hogy mire megélhetné a maga különbekéjét, elvesztí feleségét és gyermekét, mindazt, amiért „kilépett” a háborúból. A szerelmi történet mögött a háború elleni hitvallás rajzolódik fel, s a magyar származású Charles Vidor rendezte amerikai filmváltozatban nagyrészt — ha helyenként túlzottan szentimentális megfogalmazásban is — megmaradtak Hemingway legfontosabb mondanói. Mozifilmekről ritkán írunk a tévéjegyzetekben, de ez a kettő most megérdemelte, hogy szóljunk róluk.

★

A Filmszem magazin színes összeállításához két megjegyzés kívánkozik: az *Egyszerűség* című filmet már bemutatták, kritikák jelentek meg róla, a Filmszem pedig úgy emlegette a múlt kedden, mintha még bemutatásra várna, holott már elegendő ki is alakult róla a közvélemény; a *Pufi cipő* ves című 1914-es némafilm, miért „megkerült némafilm”, ha a képernyőn már többször is láttuk. Persze nem baj, hogy most újra láthattuk.

Benedek Miklós

Tegnap kezdődött

Debreceni zenei hét a rádióban

„Debrecen dolga: a saját zeneéletének fejlesztésén kívüli a környező kisugárzó működés hangzó életre hívni a néma berkeket” — mondotta Kodály Zoltán 1957-ben, s a város híven eleget tesz e kíváncságnak. Zenei élete messze túl a város és Hajdú megye határán hat — Miskolcot például Debrecen látja el operaelőadásokkal — most pedig egy hétre az egész országé a Hajdúság székhelyének muzsikája. Tegnap megkezdődött a debreceni zenei hét a Magyar Rádióban.

Onnan sugározták a *Ki nyer ma?* című játékokat, onnan jelentkezett az *Egy rádiós naplója* című műsor, és este az ottani Bartók-teremből közvetített koncertet élvezhette az egész ország zenekedvelő rádióhallgató közönsége. A hét hátralevő napjain, vasárnapkal bezáróan, a debreceni zenei hét keretében további tizenhat különböző zenei műsor szerepel a Magyar Rádió három adójának programjában.

Ma éjjel 11 órakor:

Három egyfelvonásos



Ma érkezik Miskolcra a lengyel színházi és zenei napok alkalmából hazánkban vendégszereplő varsói Teatr Powszechny együttese. Mint korábban közöltük, a vendégek két produkcióval lépnek a miskolci közönség elé. Az egyik Mrozek három egyfelvonásos, amelyet ma éjjel 11 órai kezdettel mutatnak be a Miskolci Nemzeti Színház Zsebszínpadán. Az egyik egyfelvonásosból, a *Károly* címűből való fenti képünk (Maciej Szary és Piotr Cieslak). Holnap este hét órakor pedig a nagy színházban Stanisława Przybyszewska *A Danton-ügy* című drámáját láthatjuk. Ez utóbbit Andrzej Wajda, az egyfelvonásosokat Władysław Kowalski rendezte.

A nagydíjat Tóth Imrének ítelték

A szurdokpüspöki asszonykórus és citerazenekar megragadóan szép mátrai dalszövegre vezette be vasárnap délután a Miskolci Galériában a város felszabadulásának évfordulóján immár — e minőségben — ötödik megrendezett téli tárlat nyitó ünnepségét. A tárlatra meghívás alapján beérkezett művek közül végül is *negyvennyolc* művész kilencvenkét alkotását helyezték el a Galéria szűkebb terének nagyertermében, emeleti és földszinti előterében a meglehetősen szűkös körülmények között is áttekinthetően. *Ratkai Ida* művészeti-történeti és érdem a rendezésért. Erdemes megemlíteni, hogy a kiállítók közül heten nemcsak egy kategóriában szerepelnek alkotásaikkal.

A nyitó ünnepség közönsége, — amelynek soraiban jelen volt közelünk számos reprezentánsa, többek között Deme László, a megyei és Kovács László, a városi pártbizottság titkára, Kiss Béla, a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának titkára, Hegyi Imre, a megyei népfőbizottság titkára is, egészében — be sem fért a nagyertermbe, ahol a szurdokpüspöki igen nagy tetszéssel fogadták műsora után Dusa Éva, a Miskolci Galéria igazgatója köszöntötte a megjelenteket, a kiállító művészeket, az érdeklődőket, majd Csohány Kálmán Munkácsy-díjas grafikusművész, érde-

mes művész tartott gondolatgazdag megnyitó beszédet.

Bevezetőben Csohány Kálmán arról szólt, hogy a népdalműsört és a kiállítást a közös forrás rokonítja egymással. — Tanúi vagyunk, hogy világszerte felbukkannak új formák új tartalommal, hogy két, esetleg három évi uralkodás után szinte nyom nélkül eltűnjenek, helyet adva egy másik, a divat által felelősen irányzatnak. Mi pedig zavartan, elbizonytalanodva keressük valami támpontot, kapaszkodót, hogy eligazodjunk e folyton változó, színt váltó művészeti sokadalomban. Az idő majd bizonyára helyére tesz mindent. Hiszem, hogy a mi korunk is hozott és hoz létre új értékeket, amik marandóknak lesznek. Lehet, hogy ma a képzőművészetben létrejött értékeket a holnap esetleg más, esetleg új műfajhoz sorolja. Egyetlen iránytűnk lehet alkotóknak és a műveket szerető, igénylő közönségnek egyaránt. És ez sem olyan természetes és magától értetődő dolog. Ezért is meg kell győződnie, saját harcainkat megvívunk mindannyiunknak. Ez pedig az emberi tisztaságra, szépségre és igazságra törekvés, önmagunk belső békéjének megteremtése. És ehhez minden egyedül üdvözítő forma,

csak egyetlen és feladhatatlan tartalmi igény, mely formailag, külső megjelenésében szinte végtelen skálán mozoghat. Ez az egyetlen tartalmi igény maga az ember. Hiszem, hogy művészet csak akkor lehet, ha az emberközponthoz, ha az emberért van. Hiszem, hogy lehet mindenféle művészet, csak egyfajta nem lehet. Nem lehet érzelm nélküli művészet — emelte ki többek között.

A továbbiakban Csohány Kálmán a téli tárlat kitaláló művekről beszélt, megállapítva: — Lehet, hogy halakban és szerényebben, de nem kölcsönkért kacatokkal, hamis, idegen jénnyekkel és csillogással illeszkedünk be a népek nagy együttesébe. Ebben a nagy testvéri közösségben is csak úgy van helyünk, ha saját értékeinket fűzzük az övékéhez. Picasso Franciaországban is mindig spangol tudott maradni és Chagall tündérműveit, keserű szorongásait egy életen keresztül Vityebszkről álmodta. Csak így lehetett az egyetemes emberi művészet kiemelkedő részeseivé. Csak így születhetnek nagy művészek, csak így lehet nagy művészet. Gyökértelenül nem. — Szólt a továbbiakban a művészek alkotó tevékenységétől elválaszthatatlan tanítási akarásról, mindig újakra sarkalló, jóértelmű elége-

Megkezdődött a gyermekkönyvhét

Az év utolsó hónapjában eggyel megszaporodott az ünnepek száma: december 4. és 8. között először rendezik meg hazánkban az országos gyermekkönyvhétet, amely egyúttal a nemzetközi gyermekév első magyarországi eseménysorozata. A gyermekkönyvhét országos megnyitóját hétfőn Obudán, az Ilku Paj Általános Iskola aulájában tartották, az ifjú olvasók nagyszámú érdeklődő selege, a kulturális élet, a könyvkiadás vezetőinek részvételével.

A megnyitó ünnepségen Szűcs Istvánné, a Magyar Úttörők Szövetségének főtárlára mondott ünnepi beszédet.

Megnyílt a miskolci téli tárlat

detlenségről, majd a felszabadulás óta a képzőművészeti kultúrában elért fejlődést érzékeltette, külön kiemelve Miskolc város és Borsod megye nagy értékű mecénási szerepét.

A miskolci téli tárlatra hét intézmény nyolc díjat alapított, s azokat a Kis Kovács János elnökletével működött díjszűri döntése alapján a nyitó ünnepségen adta át Rózsa Kálmán, Miskolc megyei Város Tanácsának elnöke. Miskolc megyei Város Tanácsának díját, amely a tárlat nagydíja is egyben, Tóth Imre festőművész nyerte el, Borsod megye Tanácsának két díját Feledy Gyula és Bálványos Huba grafikusművészek kapták, a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsát Mazsaroff Miklós festőművész. A Diósgyőri Gépgyár díját Szentgyörgyi József festőművésznek, a Lenin Kohászati Művekét Szőlőssy Enikő szobrászművésznek, az Ózdi Kohászati Üzemekét Somogyi Győző grafikusművésznek, a Borsodi Szénbányákét Pető János grafikusművésznek ítelték oda.

A téli tárlat december 31-ig látogatható a Miskolci Galéria Kossuth utca 11. szám alatti kiállítóhelyiségében. (bm)

Győzött az NDK párosa

Nemzetközi versenytáncbajnokság Miskolcon

December első két napja a tánc ünnepe volt a miskolci sportcsarnokban. Ott rendezték meg a szocialista országok III. versenytáncbajnokságát, és a VI. országos formációs táncbemutatót. A bajnokságra hat szocialista ország, közöttük hazánk legjobb táncosai jöttek el, míg a formációs bemutatóra hazánk minden tájáról 11 csoport érkezett.

A versenytáncok a század elején Angliában alakultak ki. Az úgynevezett standard táncok kategóriájába tartozik a bécsi keringő, a tangó, az angol keringő, valamint a foxtrotból kialakult slowfox és quickstepps. A II. világháború után „törték be” a latin-amerikai táncok, a cha-cha-cha, samba, amelyek különleges ritmussal, formai gazdagsággal hamar helyet követeltek a versenytáncok között is.

Hazánkban a 60-as évektől kezdődően honosodott meg a versenytánc. Az első évtizedben több mint 50



Jelenet a sportcsarnokban rendezett táncversenyről. Tangó.

klubban kezdtek el művelni, és napjainkban jutottak el odaig a magyar táncosok, hogy felveszik a versenyt a legjobb külföldi párosokkal. A verseny, illetve a bemutatók zsűfolt lelátók előtt zajlottak le a sportcsarnokban.

A miskolci közönség hozzáértő közönség: a formációs táncbemutatót ezúttal má hatodik alkalommal rendezték meg. A produkciók fejlődésről, minőségi változásról tanúskodtak. A miskolci KÖDMÖN együttese szinte

példátlan bravúrt hajtott végre, amikor rövid hónapok alatt készítette elő a gyakorlatba a nagy sikert arató beattáncát.

A kétnapos szoros versenyben végül is az NDK párosa, Edgar Stumpf és Maria Stumpf győzelmeskedett a standard kategóriában. Második a csehszlovák páros, Miloslav Dekanek és Dana Pastekova; a harmadik a szovjet Popov házaspár lett, míg a magyar bajnokság aranyérmese, a János Lajos Gruber Mária kettős a negyedik helyre kerültek. A latin táncok kategóriájában első a Miloslav Dekanek — Dana Pastekova kettős lett. A formációs táncoknál koreográfiai díjban részesült a balassagyarmati, békéscsabai együttes, valamint a HVDSZ, és a Savaria csoportja. Előadói díjat kapott a József Attila Művelődési Ház együttese. Szeghalom csoportja valamint a miskolci KÖDMÖN.

Hogyan lehetett helyezést elérni? A versenyzőknek föléletes uralomra kellett szert tenniük testük legkisebb része fölött is. Nem volt mindegy az például, hogyan tartották a karjukat, vagy éppen a fejüket — szigorú nemzetközi versenyzszemmel figyelt minden mozdulatot. (u)